

אפשר לצמצם את הנשירה מהאקדמיה – צריך רק לרצות

כיר כל תלמיד, לנטר את מצבו ולהושיט לו יד לפני שהוא נשמט לתהומות. כשי באולם הרצאה יושבים עשרות רבות, שלא לומר מאות סטודנטים, אי־אפשר לצפות ממרצה להכיר כל אחד ואחד מהם. אם גודלן של הכיתות יוגבל לסדר גודל של כמה עשרות סטודנטים, אזי המשימה אינה בלתי אפשרית.

לבסוף, מוסד ששמו אינו הולך לפניו ככזה שכל מי שייצא משעריו הוא עילוי – ומנגד ששמו גם אינו הולך מאחוריו שכל מי ששילם בו שכר לימוד זכה בתום כמה שנים לתואר – צריך לסייע לבוגריו להשתלב בשוק העבודה, במקום המתאים להם. בוגר מעולה יזכה להפניה עם המלצה לתפקיד מאתגר בחברה בחזית הטכנולוגיה, ובוגר חלש יזכה להפניה עם המלצה מתאימה לתפקיד שבו די בידע מוגבל.

מניסיוני האישי, בוגר שמופנה למקום עבודה המתאים לכישוריו, עם חוות דעת כנה מצד מרצה מוכר, מירב הסיכויים שהוא יזכה לסיכוי הוגן להוכיח את כישוריו. גם חברות טהרניות, שבעבר פסלו על הסף בוגר גרי מכללות, כשהן מקבלות הפניה של בוגר עם חוות דעת מתאימה, ובמיוחד אם בחברה יש כבר עובדים מאותה מכללה, ממיינות את המועמד בצורה הוגנת.

כדי שהתהליך יצליח צריכים כל השותפים בו להשתרל: המוסדות בשלב ההכשרה ובשלב ההפניה, והחברות בתהליכי המיון שלהן.

הכותב הוא ראש החוג למדעי המחשב במכללה האקדמית הרבה בירושלים

בילות. גם גישה זו אינה מופרכת. עולם התוכנה, ההייטק וה-IT גדול דיו, ויש בו צורך גם לעובדים בעלי יכולות גבוהות פחות. מנגד, שום מוסד לא שש לוותר על סטודנטים חזקים.

אפשר להכשיר יחד סטודנטים חזקים וחלשים – כך שהחזקים ממשיים את הפוטנציאל, בלי שהחלשים נושרים מהלימודים

ואולם אין הכרח לבחור כך או כך. אפשר להכשיר סטודנטים חזקים וחלשים יחד, כך שהחזקים ממשיים את הפוטנציאל הגבוה שלהם בלי שהחלשים יינשרו מהלימודים. כדי לעמוד באתגר גדול זה צריך שיתקיימו כמה תנאים. ראשית, צריך שהמרצים יהיו מחויבים לסטודנטיים ולהוראה במקום הראשון ובאופן מלא. מרצים שעיקר מרצם מופנה למחקר, או כאלה שהם מורים מן החוץ שאת עיקר מרצם מפנים לעבודתם במקום אחר, קשה לצפות לכך. רק סגל ותיק, מנוסה ומסור יוכל להשקיע בסטודנטים, כך שהחזקים יוכלו לרוץ קדימה בלי שהחלשים יוותרו כושלים מאחור. הגישה של סגל ההוראה צריכה להיות: ללמד ברמה גבוהה, ולסייע באופן פרטני לתלמידים החלשים, כדי שגם אם לא ישיגו ציונים גבוהים, לכל הפחות יגיעו לקו המטרה.

תנאי שני הוא שגודלן של הכיתות יהיה כזה שיאפשר למורה (המשקיע) לה-

אין ספק שהסטודנטים רוב המכללות נופלים בממוצע בנתוני הקבלה שלהם מעמיתיהם באוניברסיטאות. עם זאת, יש במכללות סטודנטים מצוינים, שהיו יכולים להתקבל בנקל לכל אוניברסיטה מכובדת, כפי שיש סטודנטים חלשים שהיו מתקשים להשלים תואר בתחום קשה ומאתגר כמו מחשבים, גם במכללה מודולרית. השונות הרבה בכישורי הסטודנטים מציבה בפני המוסדות אתגר גדול: כיצד לאחוז בזה, וגם מזה לא להניח את ידך?

מוסדות יכולים שלא לאחוז בשור בקרניו: מכללה, או אוניברסיטה, יכולה להחליט שהיא מציבה בפני תלמידיה רף מסוים, ותלמיד שלא יגיע לרף לא יוכל להשלים את לימודיו במוסד. ללמד סטודנטים חזקים זה קל יותר ומתגמל יותר: המוסד נאלץ להתמודד עם הרבה פחות תלונות, ואנשיו יכולים ליהנות מהתחושה שהם מורים טובים, המלמדים סטודנטים מצוינים – ולפיכך להאמין שהעולם הוא מקום יפה, המסביר פנים לברואיו. זו גישה לגיטימית; אולם כזאת שלכל הפחות באחרונה זוכה להסתייגות מצד בעל המאה: הוות"ת (הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה), שמנסה למזער את שיעורי הנשירה של סטודנטים.

מוסד יכול לנקוט גם גישה הפוכה: ללמד ברמה לא גבוהה, כדי שגם הסטודנטים החלשים יעמדו בדרישות ויצליחו בלימודיהם. המחיר של גישה כזאת עלול להיות במוניטין של המוסד, ובהתאמה בייכולת של בוגריו להשתלב בחברות המ-